

Molekuláris dinamika: kísérleti potenciálfelületek

A potenciálokról

- kísérleti és elméleti meghatározási módszerek
- kísérleti:
  - spektroszkópiai módszerek (potenciál gödör környékéről adunk infót! Kiterjesztés: emisszió disszociatív gerjesztett állapotból)
  - molekulanyaláb kísérletek
- elméleti: kvantumkémiai számítások

Kísérleti megfontolások:

- kezdetben: ütközési hatáskeresztmetszet sebesség függése alapján → taszító rész vizsgálata (magas energiák – nemesgázokra, inert molekulákra)
- később: kis energiájú ütközések → vonzó rész
- legtöbb információ → szögeloszlás vizsgálata ($I(\Theta)$ - Θ fv.)

Példák

-Atom-atom ütközés

Nemesgáz potenciálok:

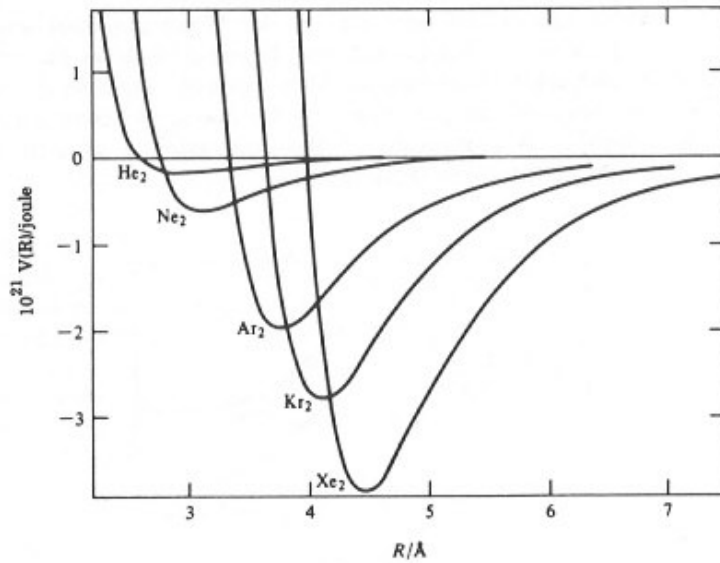

Fig. 3.16. Potential energy curves $V(R)$ for homonuclear rare-gas dimers derived from experiments on the elastic scattering of crossed beams of rare gases. [Adapted from J. M. Farrar, T. P. Schafer, and Y. T. Lee, in *Transport Phenomena*, A.I.P. Conference Proceedings, No. 11 (1973), J. Kestin, ed.]

Megfelelő állapotok tételének illusztrációja

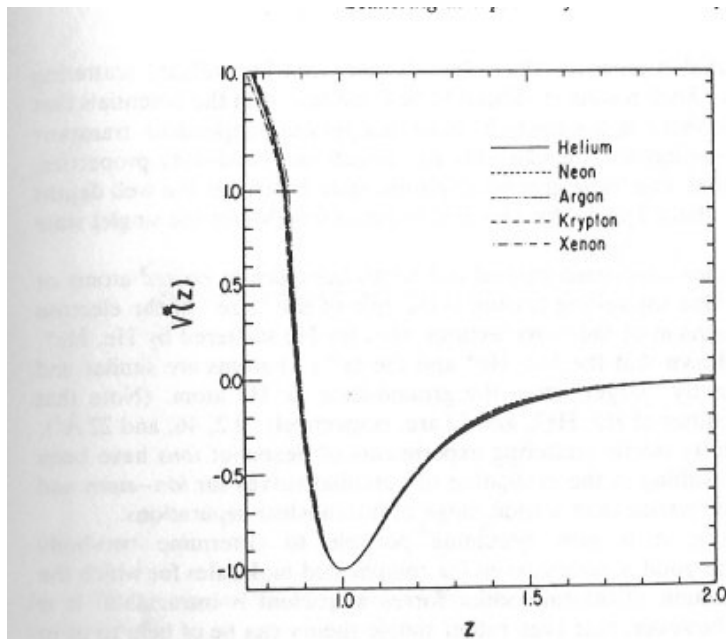

Fig. 3.17. "Reduced" potentials for homonuclear rare-gas pairs. Here the reduced potential $V^* = V/\epsilon$ is plotted versus the reduced separation $z = R/R_e$, ϵ and R_e are the well depth and separation at the minimum of the potential. (Same source as in Fig. 3.16.) For a thorough review, see Maitland et al. (1981).

gázok azonos redukált nyomást fejtenek ki, ha a redukált tf. és redukált T azonos

$$p^* = \frac{p}{p_c} \quad V^* = \frac{V_m}{V_c} \quad T^* = \frac{T}{T_c}$$

⇐ megfelelő állapotok tétele

$$\left(z = \frac{R}{R_e}, \quad V^* = \frac{V}{\epsilon} \right)$$

Második viriál tényező hőmérsékletfüggése szinte azonos rájuk! (redukált alakjában!)

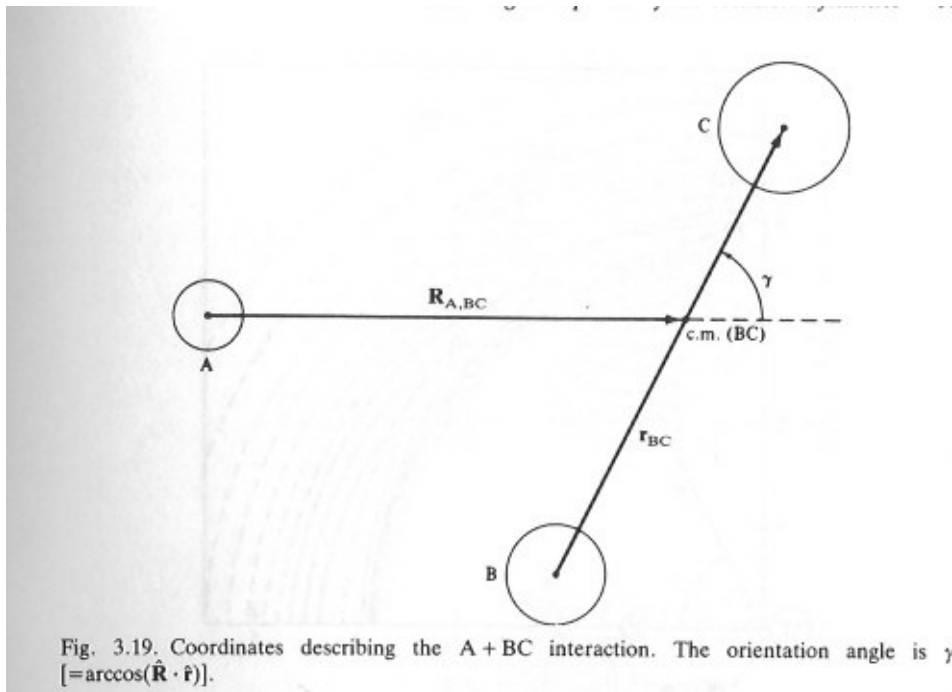
- atom – gerjesztett atom ütközés

→ elektronfelhő mérete He-He He-He*, He-Li $\sigma(v)$ méréséből

- molekula – atom ütközés:

→ már a belső struktúrát is figyelembe kell venni.

→ próbálkozások: potenciál felírható: r -függő és γ -függő (orientáció) rész szorzat

→ rugalmas és reaktív ütközések közti átmenet:
rugalmatlan ütközések → energiamegmaradás →
belső szabadsági fokra jut!

→ csatolás kell, hogy legyen R és r között (R : relatív koordináta, r : belső koordináta, lehet rotációt leíró szög is!)

→ Csatolás: R változásával r -ben jön létre változás, erő hat r -re R mozgása által ⇒ Azaz van egy olyan

potenciál ami R -től és r -től is függ $V(R, r) \Rightarrow$ Pld. R függő, γ függő részeken kifejtett potenciálok – $A+BC$ ütközésre!

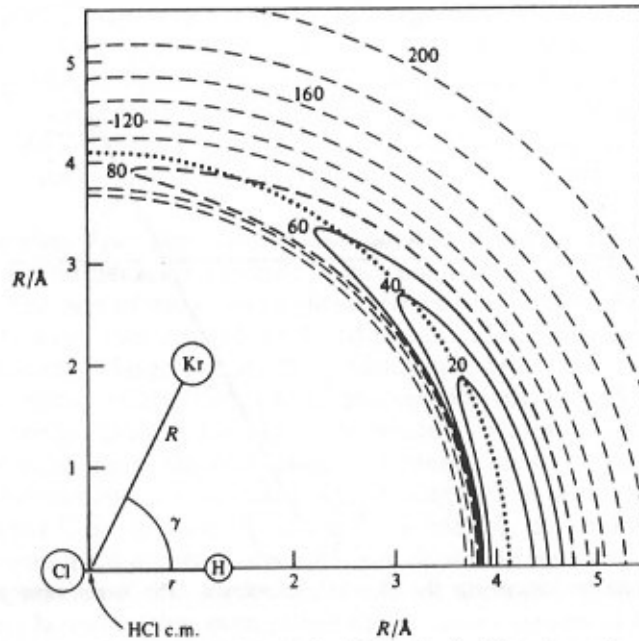

Fig. 3.20. Polar plot of the potential for the Kr-HCl molecule. Energies are in cm^{-1} relative to the minimum at $\gamma = 0$. [Adapted from J. M. Hutson, A. E. Barton, P. R. Langridge-Smith, and B. J. Howard, *Chem. Phys. Lett.*, 73, 218 (1980).]